

Sygn. akt **III Ca 88/22**

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2022 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Okręgowego Marcin Rak

Sędziowie: Sądu Okręgowego Artur Żymelka

Sądu Okręgowego Beata Majewska – Czajkowska

Protokolant: Aleksandra Sado - Stach

po rozpoznaniu w dniu 1 grudnia 2022 roku w Gliwicach

na rozprawie

sprawy ze skargi **J. Z. (Z.)**

o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w Gliwicach z 22 lutego 2012 roku, sygn. akt III Ca 1611/11

w sprawie z wniosku **J. Z.**

przy udziale **B. C. (2), A. C. (1), J. C., A. G. (1), M. W., E. W., R. S. i Gminy P.**

o ustanowienie służebności drogi koniecznej

postanawia:

1. **zmienić zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z 22 lutego 2012 roku, w ten sposób, że:**

a) **zmienić postanowienie Sądu Rejonowego w Jastrzębiu – Zdroju z 31 marca 2011 roku, sygn., akt INs 208/06, w punkcie 2 o tyle, że poza wskazanymi tam pracami upoważnić wnioskodawczynię J. Z. do wykonania na jej koszt wymiany, łącznie ze zmianą dotychczasowej technologii i przebiegu, fragmentu gazociągu na nieruchomości (...) stanowiącej własność uczestnika postępowania A. G. (1), pomiędzy punktami A-B wskazanymi na mapie stanowiącej załącznik do uzgodnień wydanych pismem z dnia 9 listopada 2021 roku, przez (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w T. Oddział w Z. o oznaczeniu (...)(...). (...).21, przy czym załączoną mapę uczynić integralną częścią postanowienia,**

b) **oddalić apelację w pozostałej części;**

2. **oddalić skargę w pozostałej części;**

3. **zasądzić od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika postępowania B. C. (2) 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) z tytułu zwrotu kosztów postępowania skargowego;**

4. odstąpić od obciążania wnioskodawczyni nieuiszczonymi w postępowaniu skargowym kosztami sądowymi.

SSO Beata Majewska – Czajkowska SSO Marcin Rak SSO Artur Żymelka

Sygn. akt **III Ca 88/22**

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni J. Z. domagała się wznowienia postępowania dotyczącego ustanowienia drogi koniecznej, zakończonym prawomocnym postanowieniem z dnia 31 marca 2011 r. Sądu Rejonowego w Jastrzębiu Zdroju w sprawie o sygn. akt 1 Ns 208/06. Podnosiła, że po przystąpieniu przez nią do załatwiania spraw związanych z wykonaniem drogi okazało się, iż na wytyczonym szlaku przebiega gazociąg, co uniemożliwia wykonanie inwestycji. W ocenie wnioskodawczyni jest to okoliczność, która mogła mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a wnioskodawczyni nie mogła z niej skorzystać w poprzednim postępowaniu. W jej ocenie stanowiło to podstawę do wznowienia tego postępowania zgodnie z art. 403§2 zd. 2 k.p.c.

Uczestnicy postępowania A. C. (2) i B. C. (2) wnieśli o oddalenie skargi o wznowienie podnosząc, iż na ustanowionym przez sąd szlaku drogowym jest możliwość wykonania drogi.

Postanowieniem z dnia 17 października 2012 r. Sąd Rejonowy w Jastrzębiu - Zdroju oddalił skargę oraz zasądził od wnioskodawczym na rzecz uczestników A. C. (2) i B. C. (2) 240 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Apelacja od tego postanowienia została oddalona przez Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 19 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy podzielił ustalenia Sądu Rejonowego w Jastrzębiu - Zdroju. Uznał, że podnoszona przez wnioskodawczynię okoliczność nie stanowi nowości o jakiej mowa w art. 403§2 zd. 2 k.p.c. albowiem wnioskodawczyni nie powołała jej wcześniej na skutek własnego zaniedbania.

Na skutek skargi kasacyjnej od tego postanowienia Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie oraz postanowienie Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju z dnia 17 października 2012r. sygn. akt I Ns 452/12 i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gliwicach, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego (sprawa o sygn. V CSK 418/14).

Sąd Najwyższy wskazał, że właściwym do rozpoznania skargi o wznowienie był Sąd Okręgowy w Gliwicach, który oddalił apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w Jastrzębiu – Zdroju, a więc ostatni orzekał co do istoty sprawy. Odnosząc się do powoływanej przez wnioskodawczynię podstawy wznowienia wyjaśnił, że niemożność skorzystania z okoliczności faktycznych w poprzednim postępowaniu musi więc być obiektywna i wykazana w sposób racjonalny. W tych granicach nie można z reguły wymagać od strony wykorzystania takich okoliczności faktycznych, których zbadanie i ustalenie wymagałoby wiadomości specjalnych w rozumieniu art. 278§1 k.p.c., a tym samym przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego. Wnioskodawczyni zaś w niniejszej sprawie podniosła, że wiedziała o przeprowadzeniu gazyfikacji, ale nie знаła dokładnie przebiegu sieci gazowej ani nie wiedziała, jakie znaczeniem może mieć jej lokalizacja dla ustanowienia drogi koniecznej oraz kosztów jej urządzenia. Wyjaśnienie tej kwestii wymagało udziału biegłych powołanych przez sąd pierwszej instancji. Wobec tego Sąd Najwyższy wskazał, że obowiązkiem Sądu Okręgowego wynikającym z art. 378§1 k.p.c. było rozważenie tych zarzutów, któremu to obowiązkowi Sąd Okręgowy nie sprostał, co czyniło zasadnym omawiany zarzut skargi kasacyjnej.

Rozpoznając sprawę po wydaniu opisanego postanowienia Sądu Najwyższego, postanowieniem z 5 stycznia 2017 roku, Sąd Okręgowy w Gliwicach zmienił zaskarżone skargą postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 22 lutego 2012 r. w ten sposób, że zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju z dnia 31 marca 2011 r. w punkcie 2 o tyle, że poza wskazanymi tam robotami upoważnić J. Z. do wykonania na jej koszt przełożenia fragmentu gazociągu na działce (...) będącej własnością uczestnika postępowania A. G. (1) pomiędzy punktami A-B wskazanymi na mapce stanowiącej załącznik do warunków technicznych (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

Oddział w Z. z dnia 28 kwietnia 2016r. (o oznaczeniu W- (...)) poza zakres drogi koniecznej wraz ze zmianą technologii wykonania gazociągu ze stali na sieć z materiału PE 100 RC SDR 11; przy czym załączoną do opisanego pisma mapę uczynił integralną częścią postanowienia (pkt 1a), oddalił apelację wnioskodawczyni od postanowienia z 31 marca 2011 roku w pozostałej części (pkt 1b), oddalił skargę o wznowienie w pozostałej części (pkt 2), odstąpił od obciążenia wnioskodawczyni kosztami sądowymi w sprawie (pkt 3) i oddalił wnioski uczestników postępowania A. C. (2) i B. C. (2) o zasądzenie kosztów postępowania (pkt 4).

W pisemnym uzasadnieniu tego postanowienia Sąd Okręgowy wskazał, że podana przez wnioskodawczynię okoliczność uzasadniała wznowienie postępowania. Jak wynikało z materiału sprawy o wznowienie spółka dysponująca siecią gazową wskazała na zaistnienie kolizji planowanej drogi dojazdowej z istniejącą siecią średniego ciśnienia na bliżej określonym na mapie odcinku w środkowej części drogi. Istotą powoływanej na wznowienie okoliczności było nie tyle samo istnienie sieci gazowej w pobliżu nieruchomości wnioskodawczyni, co nadto

określenie dokładnego jej przebiegu oraz ewentualnego wpływu na przebieg drogi koniecznej i koszt jej urządzenia. Kompleksowe ujęcie opisanej kwestii przekraczało posiadaną przez wnioskodawczynię obiektywnie wiedzę i taką wiedzę, jaką przy zachowaniu należytej staranności mogłaby uzyskać - bez konieczności skorzystania z wiedzy specjalnej zwłaszcza, że droga ustanowiona w zaskarżonym postanowieniu miała znaczną długość. Tym samym nie można postawić wnioskodawczyni zarzutu, że okoliczności tej w poprzednim postępowaniu nie podała na skutek zaniedbania czy zapomnienia czy też niewłaściwej oceny wynikającej z takiego zaniedbania. Okoliczność ta mogła mieć zarazem wpływ na wynik sprawy. Zatem zaistniała podstawa do wznowienia postępowania na podstawie art. 403§2 k.p.c.

Sąd Okręgowy ocenił dalej, że wnioskodawczyni zachowała termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania, za czym przemawiało porównanie daty pisma spółki gazowniczej i daty wniesienia skargi. Nadto od daty wydania prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Gliwicach z 22 lutego 2012 roku oddalającego apelację, a wniesieniem skargi nie upłynął okres 3 miesięcy.

Rozpoznając sprawę na nowo w granicach wznowienia, zgodnie z art. 412§1 k.p.c. w zw. z art. 13§2 k.p.c. uznał, że jego zadaniem było zbadanie, czy w świetle powołanej okoliczności droga konieczna ustanowiona przez Sąd Rejonowy w Jastrzębiu-Zdroju w postanowieniu z dnia 31 marca 2011r. (I Ns 208/06) oraz zaakceptowana przez Sąd Okręgowy w postanowieniu z dnia 22 lutego 2012r. w G. (III Ca 1611/11) jest drogą odpowiednią w rozumieniu art. 145§1kc, jak też czy pozostałe rozstrzygnięcia wskazanych postanowień w świetle nowej okoliczności są prawidłowe.

W tym celu Sąd Okręgowy dopuścił dowody z opinii dwóch biegłych. Biegły sądowy do spraw budownictwa lądowego jednoznacznie stwierdził, że co do konieczności wykonania prac związanych z przełożeniem sieci gazowej i ich zakresu w związku z zaistnieniem kolizji tej sieci z przyjętym przebiegiem drogi koniecznej kompetentną osobą jest właściciel sieci, (...) sp. z o.o. w Z., która potwierdziła istnienie kolizji w piśmie z dnia 16 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy przyjął w związku z tym, że przedmiotowa kolizja istnieje i konieczne jest wykonanie prac służących jej usunięciu. Warunki zabezpieczenia sieci zostały zaktualizowane pismem (...) sp. z o.o. w W. z 28 kwietnia 2016 roku, tożsamym co do warunków z pismem z 16 kwietnia 2012 roku.

Celem rozważenia, czy przy uwzględnieniu kosztów prac związanych z przełożeniem sieci gazowej droga konieczna jest nadal odpowiednia w rozumieniu art. 145 § 1-3 k.c. Sąd Okręgowy odwołał się do wniosków biegłego, który w toku postępowania sporządził stosowną określającą wstępną wartość prac dotyczących przełożenia sieci na 21.820,26 zł bez podatku (...). Następnie porównał wartość prac związanych z wykonaniem drogi według wariantu pierwszego preferowanego przez wnioskodawczynię i wartości tych prac związanych z wykonaniem drogi według wariantu drugiego, uwzględniając dodatkowe koszty przełożenia sieci gazowej. Wskazał, że w pierwszym wariantcie wykonanie drogi wymagałoby przebudowy grobli, po której miałaby ona przebiegać. Koszt przebudowy grobli między stawami małżonków C., według ekspertyzy M. M. wyniósłby 313.278,14 zł według cen z 2005 r. Z kolei koszt wykonania drogi według wariantu drugiego, przyjętego w postanowieniu, którego dotyczyła skarga (po nieruchomości A. G. (1)), wyniósłby - według cen z 2007 r. - 65.183,78 zł, z czego kwota 14.192,61 obejmowałaby koszt jej

wykonania na nieruchomości wnioskodawczyni. Zatem nowa okoliczność w postaci dodatkowych kosztów przełożenia sieci gazowej nie uzasadnia zmiany postanowienia z dnia 31 marca 2011 r. przez zmianę przyjętego przebiegu drogi koniecznej. Chociaż powoduje ona zwiększenie kosztów wykonania ustalonej drogi koniecznej, to jednak nie skutkuje dezaktualizacją wniosku Sądu Rejonowego, że tak ustalona droga konieczna jest odpowiednia dla potrzeb nieruchomości wnioskodawczyni i że przebiega ona z najmniejszym obciążeniem gruntów, przez które ma prowadzić. Ponadto, droga ustalona przez Sąd Rejonowy uwzględnia interes społeczno-gospodarczy (art. 145§3 k.c.). Pomiędzy wnioskodawczynią a uczestnikami postępowania małżonkami C., na tle korzystania z grobli dla celów przejazdu istniał znaczny konflikt. Uczestnik postępowania A. G. (2) nie sprzeciwił się zaś ustanowieniu drogi koniecznej po jego nieruchomości.

Nowo ujawniona okoliczność w postaci potrzeby przełożenia sieci gazowej uzasadniała zmianę postanowienia z dnia 31 marca 2011 r. jedynie w ten sposób, że konieczne było upoważnienie wnioskodawczyni do wykonania dodatkowych prac na nieruchomości uczestnika postępowania A. G. (1). Dlatego Sąd Okręgowy dokonał odpowiedniej zmiany postanowienia z dnia 22 lutego 2012 r. prowadzącej do zmiany postanowienia z dnia 31 marca 2011 r. i oddalenia apelacji wnioskodawczyni od postanowienia z dnia 31 marca 2011 r. w pozostałym zakresie. W tych również granicach doszło do uwzględnienia skargi o wznowienie, która w pozostałym jednak zakresie podlegała oddaleniu.

Na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od tego postanowienia, Sąd Najwyższy postanowieniem z 14 czerwca 2018 roku (V CSK 349/17), uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu postanowienia wyjaśnił, że dokonana przez Sąd Okręgowy zmiana postanowienia była co do zasady dopuszczalna w świetle art. 384 k.p.c. Postanowienie nie zostało bowiem zmienione przez Sąd Okręgowy na niekorzyść wnioskodawczyni, lecz na jej korzyść. Została bowiem upoważniona do wykonania prac potrzebnych dla przełożenia fragmentu gazociągu, co było niezbędne dla przeprowadzenia drogi koniecznej zgodnie z jej przebiegiem przyjętym przez Sądy obu instancji, a czego wnioskodawczyni - w braku ewentualnej zgody właściciela nieruchomości obciążonej - nie mogłaby zrobić. Okoliczność, że Sąd Okręgowy nie przychylił się do wariantu przebiegu drogi koniecznej preferowanego przez wnioskodawczynię, nie oznaczała, że orzeczenie rozstrzygnięcie po dokonanej zmianie stało się dla wnioskodawczyni mniej korzystne niż zaskarżone postanowienie z dnia 22 lutego 2012 r., lecz jedynie to, że nie jest ono korzystne dla niej w stopniu, którego oczekiwała wnosząc skargę o wznowienie.

Dalej Sąd Najwyższy rozważył zarzuty skargi kasacyjnej dotyczące oparcia się na nieaktualnym postępowaniu dowodowym. Wyjaśnił, że art. 241 k.p.c. dotyczący możliwości powtórzenia lub uzupełnienia postępowania dowodowego ma zastosowanie w drugiej instancji (art. 391 k.p.c.) i po wznowieniu postępowania (art. 406 k.p.c.), skoro sąd we wznowionym postępowaniu dokonuje samodzielnej oceny całego materiału zgromadzonego zarówno w związku ze stwierdzoną przez siebie podstawą wznowienia, jak i w związku z kontynuowaniem rozpoznawania sprawy, niebędąc związanym ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez sąd, który wydał orzeczenie objęte skargą o wznowienie, i przyjętą przez ten sąd oceną dowodów. Powtórzenie lub uzupełnienie postępowania dowodowego może nastąpić z urzędu lub na wniosek strony bądź uczestnika postępowania, a przy ocenie, czy zastosować art. 241 k.p.c., należy mieć także na względzie to, czy konieczności uzupełnienia postępowania dowodowego nie uzasadnia upływ czasu od chwili jego przeprowadzenia, jeśli może on mieć wpływ na aktualność wyników przeprowadzonych dowodów. Sytuacja taka może odnosić się w szczególności do dowodu z opinii biegłego. Jako, że Sąd Okręgowy zagadnienia tego nie rozważył, to Sąd Najwyższy uznał za zasadny zarzut naruszenia art. 241 k.p.c. W szczególności opinia biegłego dotycząca kosztów urządzenia drogi koniecznej według wariantu jej przebiegu wybranego przez sądy obu instancji odzwierciedlała stan z 2007 r., a zaskarżone postanowienie zapadło w 2017 r. Nierozważenie potrzeby uzupełnienia postępowania dowodowego w tym zakresie mogło mieć wpływ na wynik sprawy, skoro wysokość ewentualnych kosztów urządzenia drogi koniecznej została potraktowana przez Sąd Okręgowy jako istotny element przy przesądzeniu, że bardziej odpowiednia jest droga konieczna według wariantu jej przebiegu przyjętego w postanowieniu z dnia 31 marca 2011 r.

Dalej, Sąd Najwyższy wskazał, że zasadnym był zarzut naruszenia art. 245§1 k.p.c. w zw. z art. 279 k.p.c., skoro Sąd Okręgowy potraktował jako dowód z opinii biegłego ekspertyzę M. M. sporządzoną na zlecenie uczestników C. i dokonał na jej podstawie ustalenia kosztów urządzenia drogi koniecznej według wariantu jej przebiegu preferowanego przez wnioskodawczynię, podczas gdy była to opinia prywatna, która nie mogła zastąpić opinii biegłego.

Skutkowało to uchyleniem zaskarżonego postanowienia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przed rozpoczęciem rozważań zaznaczyć trzeba, że w toku postępowania, w dniu 21 października 2021 roku, zmarła uczestniczka postępowania A. C. (2) (odpis aktu zgonu k. 1019). Wobec tego należało zawiesić postępowanie na podstawie art. 174§1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 13§2 k.p.c. i na zasadzie art. 180§1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 13§2 k.p.c. podjąć je z udziałem następców prawnych zmarłej w osobach małżonka B. C. (2) i synów A. C. (1) i J. C..

Co się nadto tyczy interesu prawnego w rozumieniu art. 510§1 k.p.c., związanego z tytułem własności nieruchomości, po których mogłaby potencjalnie biec droga konieczna, to na podstawie zeznań uczestników postępowania A. C. (1) i J. C., złożonych na rozprawie odwoławczej w dniu 1 grudnia 2022 roku Sąd Okręgowy ustalił, że jeszcze przed śmiercią uczestniczki postępowania A. C. (2) własność nieruchomości, po której przebiegał postulowany przez wnioskodawczynię wariant I drogi, przeszła na wyłączną rzecz A. C. (1) (zeznania uczestników postępowania J. C. na rozprawie w dniu 1 grudnia 2022 roku znacznik czasu 01:32:43 i 01:43:20, protokół skrócony k. 1147-1150). Fakt ten znajdował nadto potwierdzenie w ogólnodostępnych w Internecie zapisach w księdze wieczystej (...), z których wynikało przy tym, że podstawą nabycia własności była umowa darowizny z 15 maja 2019 roku (zapisek urzędowy k. 1152).

Postępowanie w sprawie toczyło się na podstawie art. 399 i nast. k.p.c. w zw. z art. 13§2 k.p.c., to jest w trybie skargi o wznowienie postępowania uzasadnianej regulacją art. 403§2 zd 2 k.p.c., a to ujawnieniem się nowego faktu w postaci elementów infrastruktury przesyłowej kolidującej z przebiegiem drogi koniecznej, której szlak został uprzednio uznany za optymalny w prawomocnym postanowieniu. Skarżąca wnioskodawczyni wskazywała w skardze, że przebieg gazociągu uniemożliwia wykonanie inwestycji polegającej na urządzeniu drogi w terenie według przesądzonego uprzednio wariantu.

W świetle założeń które przedstawił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wydanego w toku niniejszego postępowania postanowienia z 9 kwietnia 2015 roku (V CSK 418/14), nie mogło budzić wątpliwości, że ujawnienie faktu posadowienia gazociągu kolidującego z wytyczonym szlakiem drogi koniecznej, stanowił nową okoliczność stanowiącą podstawę wznowienia na podstawie art. 403§2 k.p.c. W tym aspekcie Sąd Okręgowy rozpoznający skargę w pełni podzielił argumentację zawartą w uzasadnieniu uchylonego postanowienia Sądu Okręgowego z 5 stycznia 2017 roku (III Ca 1219/15), która nadto nie była podważana po wydaniu tego postanowienia. Powtórzyć jedynie wypada, że ustalenie dokładnego przebiegu gazociągu w relacji do przebiegu drogi służebnej wymagało wiedzy specjalnej, której nie sposób było wymagać od wnioskodawczyni. Nie mogła ona zatem przy zachowaniu należytej, wymaganej od niej staranności, okoliczności tej powoływać w prawomocnie zakończonym postępowaniu.

Uznając, że zaistniała podstawa do wznowienia postępowania, Sąd Okręgowy musiał mieć na względzie art. 412§1 k.p.c. stanowiący, że sąd rozpoznaje sprawę na nowo w granicach, jakie określa podstawa wznowienia. Na tle tej regulacji przyjmuje się, że badanie zasadności skargi o wznowienie postępowania obejmuje zarówno ocenę, czy zostało udowodnione istnienie podstawy wznowienia odpowiednio do twierdzeń w tym zakresie zawartych w skardze oraz czy wykazana podstawa wznowienia miała wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Związanie sądu granicami, które określa podstawa wznowienia oznaczać ma, że ta podstawa rozstrzyga, w jakim zakresie uwzględnić należy wyniki poprzedniego postępowania. W odniesieniu do podstawy obejmującej nowe fakty i dowody zachodzi potrzeba uwzględnienia ich oraz oceny wspólnie ze zgromadzonym dotychczas w sprawie materiałem. W rezultacie stwierdzenia istnienia podstawy wznowienia lub oparcia się na założeniu o jej istnieniu sprawa wraca przy tym do stanu sprzed uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia i kontynuowane jest jej rozpoznawanie.

Strony mogą przytaczać nowe okoliczności faktyczne i powoływać środki dowodowe także w zakresie tego materiału procesowego, który nie był dotknięty podstawą wznowienia, o ile w prawomocnie zakończonym postępowaniu nie doszło do ich pominięcia przez sąd na podstawie właściwych przepisów. Mogą to być też okoliczności faktyczne i środki dowodowe istniejące przed uprawomocnieniem się zaskarżonego orzeczenia, które nie mogłyby nawet stanowić podstawy wznowienia, jak i okoliczności faktyczne i środki dowodowe powstałe po uprawomocnieniu się zaskarżonego orzeczenia. We wznowionym postępowaniu sąd dokonuje samodzielnej oceny całego powyższego materiału procesowego, w tym także tego, który powstał przed uprawomocnieniem się zaskarżonego orzeczenia i zostaje wykorzystany jako podstawa rozstrzygnięcia we wznowionym postępowaniu. W odniesieniu do tej ostatniej części materiału procesowego sąd rozpoznający sprawę ponownie nie jest związany oceną dowodów przeprowadzonych w prawomocnie zakończonym postępowaniu i dokonuje takiej oceny samodzielnie. Znaczenie art. 412§1 k.p.c. ogranicza się zatem do wyłączenia możliwości powtórzenia tych czynności przeprowadzonych w prawomocnie zakończonym postępowaniu, które składają się na materiał nieobjęty powołaną w skardze podstawą wznowienia, nie wyklucza on jednak kontynuacji postępowania w sprawie na zasadach ogólnych właściwych dla danej fazy, tj. powtórzenia, uzupełnienia, pominięcia, przytaczania nowych okoliczności faktycznych i środków dowodowych także w zakresie, który nie był objęty podstawą wznowienia. Na tym etapie postępowania brak jest ograniczeń prekluzyjnych, chyba że wcześniej zostały zastosowane, a ciężar dowodu wynika z zasad ogólnych (por. Kodeks postępowania cywilnego, Komentarz, Tom III, Postępowanie rozpoznawcze, pod red. T. Erecińskiego, Wydanie V, WK 2016, Nb 8 i 9 do art. 412 i powołane tam orzecznictwo, a także wyrok Sądu Najwyższego z 7 lutego 2018 r., V CSK 356/17, Lex nr 2499988 i postanowienie Sądu Najwyższego z 21 lipca 2017 r., I CZ 75/17, Lex nr 2341791).

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy uzupełnił postępowanie dowodowe o dowody z opinii biegłych z zakresu instalacji i budownictwa drogowego.

I tak, na podstawie opinii biegłego z zakresu instalacji gazowych J. G. Sąd Okręgowy ustalił, że przełożenie gazociągu poza szlak drogi koniecznej w jej wariantcie II (przyjętym w postanowieniu, którego dotyczy skarga) jest możliwe, przy przyjęciu zakresu prac wskazanych w kosztorysie stanowiącym załącznik do tej opinii (k. 636-658), nadto szacowany na maj 2019 roku koszt dokumentacji projektowej niezbędnej do realizacji inwestycji to 6.506,70 zł brutto. Sąd Okręgowy odrzucił przy tym wnioski opinii uzupełniającej tego biegłego odnoszące się do potrzeby i kosztów ewentualnego usunięcia instalacji posadowionych w grobli między stawami uczestników C. (k. 725-731), to jest grobli znajdującej się w wariantcie I drogi (postulowanym przez wnioskodawczynię). Nie poddawały się one bowiem weryfikacji w świetle wiedzy ogólnej albowiem nie odpowiadały na pytania sądu odwołując się w tym zakresie do niemiarodajnych wyliczeń. Ustalenia co do tych okoliczności poczynić można było natomiast na podstawie opinii biegłego z zakresu instalacji R. P., który wyjaśnił, że w szlaku wariantu I drogi, na grobli między stawami małżonków C., znajduje się pojedynczy żelbetowy słup podtrzymujący czynną linię energetyczną, który na czas przebudowy grobli należy usunąć i ponownie posadzić po odbudowaniu grobli, przy przyjęciu zakresu prac wskazanych na stronie 16 opinii (k. 812 akt). Nadto w tejże grobli biegnie wyłączony z eksploatacji kabel telekomunikacyjny, który może zostać usunięty przy rozbiórce grobli i nie ma potrzeby jego ponownego układania (dowód: opinia k. 797-814).

Nadto na podstawie opinii biegłego z zakresu budownictwa (...) Sąd Okręgowy ustalił, że koszt urządzenia drogi koniecznej według wariantu I, przy przyjęciu wymaganego zakresu prac, w tym rozbiórki grobli i jej ponownego wzniesienia jako grobli komunikacyjnej, to 462.071,74 zł brutto, według wyceny z kwietnia 2021 roku, uwzględniającej także zaktualizowane koszty prac instalacyjnych związanych z linią energetyczną. Z kolei koszt urządzenia drogi według wariantu II, to 190.373,75 zł brutto, według wyceny z tej samej daty i uwzględnieniu kosztów przełożenia gazociągu na odcinku kolidującym z jej szlakiem (dowód: opinia pisemna zasadnicza i uzupełniająca k. 886-937, k. 982-986, ustne wyjaśnienia na rozprawie w dniu 13 kwietnia 2022 roku - znacznik czasu 00:35:57 do 01:42:17, protokół skrócony k. 1067-1069).

Zarzuty wnioskodawczyni do tej opinii były nieuzasadnione, oparte na negacji i nie poparte przekonywującą argumentacją. Biegły w sposób przekonywujący zarzuty te odparł w pisemnej opinii uzupełniającej i ustnych wyjaśnieniach. W tym aspekcie stanowisko wnioskodawczyni opierało się na twierdzeniach, oderwanych od wniosków wpływających także z pozostałego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (w tym opinii biegłego

geologa, która pozostawała aktualna), opierających się na własnym przekonaniu, że grobla między stawami A. C. (1), leżąca w szlaku wariantu I drogi koniecznej, może stanowić bezpieczny trakt komunikacyjny do jej nieruchomości. Wnioskodawczyni nie podważyła też wynikających z wiedzy specjalnej biegłego, wniosków co do zakresu prac koniecznych do wykonania w związku rozbiórką i ponownym wzniesieniem grobli jako grobli komunikacyjnej. W tym zakresie zarzuciła, że nie ma potrzeby wykonywania prac w takim zakresie jak wskazywał na to biegły, lecz zarzutu swojego nie poparła taką argumentacją, która wnioski biegłego mogłaby uczynić wątpliwymi. Co też istotne, po doręczeniu jej pełnomocnikowi odpisu postanowienia dowodowego z 26 listopada 2020 roku (k. 859) dotyczącego zakresu w jakim biegły z zakresu budownictwa drogowego miał wydać opinię, nie złożyła zastrzeżenia co do wadliwości przyjętego tam założenia o konieczności rozbiórki grobli na szlaku wariantu I i wybudowania jej jako grobli komunikacyjnej przy zachowaniu dotychczasowej funkcjonalności stawów hodowlanych. Nie wskazywała też na żadne nowe fakty, które w świetle art. 412§1 k.p.c., nakazywałyby podważenie tego założenia, na które nadto nie miał jakiegokolwiek wpływu, powoływany jako podstawa wznowienia, fakt posadowienia fragmentu gazociągu w szlaku wariantu II drogi koniecznej.

Dalej, na podstawie zgodnych w tym zakresie zeznań wnioskodawczyni i uczestników postępowania, Sąd Okręgowy ustalił, że nie uległ zmianie sposób korzystania z grobli znajdującej się w wariantcie II drogi koniecznej. Grobla ta nadal wykorzystywana jest jako dojazd do sąsiednich nieruchomości, w tym nieruchomości uczestników postępowania M. i E. W., nieruchomości stanowiącej własność C. P. (nie będącej uczestniczką postępowania), a także właściciela gruntu i stawów, które grobla rozdziela - A. G. (1) oraz jego pracowników. Z grobli korzysta także wnioskodawczyni z rodziną przejeżdżając samochodem, który jest parkowany pod nieruchomością C. P.. Grobla jest wąska, jednakże wystarczająco stabilna aby odbywał się po niej przejazd samochodu osobowego, śmieciarki, a także ciężkiego sprzętu rolniczego dojeżdżającego do pól uczestnika postępowania A. G. (1), w tym kombajnu zbożowego i załadowanych zbożem przyczep zwożących plony. Była ona wykorzystywana w 1999 roku jako dojazd do budowy domu uczestników postępowania M. i E. W.. Droga na tej grobli jest utwardzona kamieniem, uzupełnianym w miejscach pojawiających się nierówności, średnio raz do roku, przez uczestnika postępowania M. W. i jego sąsiadów korzystających z traktu. Opisująca grobla jest przejezdna przez cały rok, a jedyne istotne w tym zakresie problemy wynikają z ewentualnego zalegania śniegu, który jest usuwany pługami samochodowymi po zgłoszeniu dokonywanym przez M. W. (zeznania na rozprawie w dniu 1 grudnia 2022 roku - wnioskodawczyni 00:30:44, ucz. post. A. G. (1) 00:50:10, ucz. post. M. W. 01:00:50, ucz. post. E. W. 01:19:15, ucz. post. R. S. 01:21:31, ucz. post. J. C. 01:32:43, ucz. post. A. C. (1) 01:43:30 protokół skrócony k. 1147-1150)

Zważywszy na te zeznania i cofnięcie zgłaszanego przez wnioskodawczynię wniosku dowodowego o zbadanie warunków geologicznych obejmujących nośność grobli w wariantcie II drogi koniecznej Sąd Okręgowy uznał za zbędne, także w ramach czynności z urzędu, prowadzenie dalszego postępowania dowodowego, w zakresie możliwości wykorzystania jako drogi dojazdowej grobli w wariantcie II drogi koniecznej. Zgromadzony materiał sprawy wskazywał bowiem, że grobla ta jest w pełnym zakresie, bez istotnych przeszkód, wykorzystywana jako dojazd do nieruchomości sąsiadujących z nieruchomością wnioskodawczyni. W szczególności odbywa się po niej regularny ruch samochodowy, także pojazdów ciężarowych użyteczności publicznej typu śmieciarka. W okresie letnim przejeżdża po niej ciężki sprzęt rolniczy, natomiast zimą ciężkie pługi samochodowe odgarniające śnieg. Okoliczności te wskazywały na odpowiedni stan tej grobli i sprawiały, że udowodnienie faktów przeciwnych obciążało wnioskodawczynię, stosownie do ogólnych reguł dowodowych z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. w zw. z art. 13§2 k.p.c.. Wnioskodawczyni jednak nie domagała się prowadzenia postępowania dowodowego mogącego te przeciwne fakty wykazać (oświadczenie na rozprawie odwoławczej w dniu 1 grudnia 2022 roku – znacznik czasu 00:05:37).

Sąd Okręgowy oddalił wniosek dowodowy wnioskodawczyni o przeprowadzenie eksperymentu procesowego polegającego na dokonaniu przejazdu samochodem osobowym przez groblę w wariantcie I, celem wykazania, że grobla ta jest w dobrym stanie technicznym i nie wymaga prac wskazanych przez biegłego L. D., a także celem ustalenia przejezdności drogi lub jej braku na grobli w wariantcie II (pismo k. 1142). Po pierwsze, zakres urządzenia drogi i jej przejezdność na grobli w wariantcie II wykazana została opisanymi zeznaniami wnioskodawczyni i uczestników. Po wtóre, stwierdzenie możliwości incydentalnego przejazdu samochodem osobowym po grobli w

wariancie I nie odpowiedziałoby na pytanie, czy grobla ta może służyć jako grobla komunikacyjna stanowiąca odpowiedni dojazd do nieruchomości wnioskodawczyni. Taki eksperyment nie byłby nadto dowodem skutecznie podważającym wnioski płynące z pozostałego materiału dowodowego sprawy, w tym opinii geologicznej sporządzonej przez biegłego J. K. z wykorzystaniem badań georadarem, co do niewystarczającego stanu szczelności i zagęszczenia oraz występowania stref silnego osłabienia grobli w wariantcie I. Wnioskowany eksperyment pozostałby też bez wpływu na aktualność wniosków biegłego z zakresu rybactwa W. W. (1) co do negatywnego wpływu na gospodarkę rybną ruchu kołowego na istniejącej grobli (tj. grobli bez jej przebudowy do standardów grobli komunikacyjnej). W tym aspekcie zaznaczenia wymaga też, że formułując wniosek o eksperyment procesowy wnioskodawczyni nie powołała, na zasadach zgodnych z art. 412§1 k.p.c. żadnych okoliczności mogących podważać wnioski płynące z uprzednio przeprowadzonego postępowania dowodowego dotyczącego stanu grobli na stawach, stanowiących obecnie własność uczestnika postępowania A. C. (1).

Wreszcie, Sąd Okręgowy ustalił, że aktualny właściciel gazociągu kolidującego z przebiegiem ustanowionej prawomocnie drogi koniecznej, pismem z 9 listopada 2021 roku o oznaczeniu (...)(...) (...)21 wyraził zgodę na przeprowadzenie przez wnioskodawczynię prac związanych z zabezpieczeniem i ewentualnym przełożeniem gazociągu w związku z planowaną budową drogi na odcinku wskazanym na mapie stanowiącej załącznik do tego pisma. Wskazał, że prace mają być wykonane na koszt inwestora. Wymagana jest bezwzględna zmiana technologii wykonania gazociągu ze stali na polietylen, co wymaga wystąpienia z odrębnym pismem w celu wydania warunków wymiany sieci gazowej. Ważność uzgodnień określona została na dwa lata od daty wydania (pismo k. 1001)

Mając na względzie te dodatkowe ustalenia faktyczne, Sąd Okręgowy rozważył działając w granicach zakreślonych przez art. 412§1 k.p.c. w zw. z art. 13§2 k.p.c., czy powoływana przez skarżącą jako podstawa wznowienia okoliczność w postaci posadowienia gazociągu w szlaku drogi, wpływała na możliwość uznania uprzednio prawomocnie wytyczonej (w sprawach I Ns 208/06 SR w Jastrzębiu – Zdroju i III Ca 1611/11 SO w Gliwicach) drogi koniecznej za drogę odpowiednią w rozumieniu art. 145 k.c.

W tym aspekcie skarżąca wskazywała w skardze, że posadowienie gazociągu uniemożliwia wykonanie drogi według wariantu przyjętego przez sądu obu instancji i domagała się aby przebiegał on według wariantu I wytyczonego przez biegłego geodetę R. W. (mapa k. 827 akt sprawy wznowianej).

Postępowanie dowodowe wykazało jednak, że posadowienie gazociągu w gruncie nie stanowi przeszkody do poprowadzenia drogi według wariantu II wynikającego z opinii biegłego geodety R. W.. Konstrukcja i przebieg tego gazociągu na kolidującym odcinku mogą bowiem zostać odpowiednio zmodyfikowane, w tym poprzez zmianę technologii wykonania ewentualnie zmianę przebiegu. Konieczność podjęcia stosownych robót oceniana z pozostałymi okolicznościami sprawy, nie zmieni wniosku, że w warunkach lokalnych wariant II drogi jest wariantem odpowiednim.

Materiał sprawy zgromadzony w postępowaniu wznowieniowym oceniany łącznie z materiałem zgromadzonym w toku sprawy prawomocnie zakończonej, nie dostarczył podstaw do podważenia twierdzeń o braku celowości poprowadzenia drogi wariantem I przez groblę na stawach stanowiących obecnie własność uczestnika A. C. (1).

Opinia geologiczna biegłego J. K. przeprowadzona w sprawie wznowianej (k. 1355) wyjaśniła, że korpus i podłoże grobli nie są wystarczająco szczelne i zagęszczone aby spełniać funkcje drogi dojazdowej, a nadto grobla posiada strefy silnego osłabienia, co wyklucza jej użytkowanie jako drogi komunikacyjnej, istnieje bowiem ryzyko jej przerwania. Nie jest przy tym wystarczająca sama adaptacja grobli, lecz konieczna jest jej rozbiórka i ponowne wzniesienie jako grobli komunikacyjnej. Sama adaptacja wpłynie bowiem negatywnie na gospodarkę rybną w stawach. Wnioski takie wynikały z opinii biegłego z zakresu rybactwa W. W. (1) (k. 547 i k. 587 - 588 akt sprawy wznowianej) i nie były podważane w toku postępowania wznowieniowego chociażby nawet twierdzeniami wnioskodawczyni.

Jednocześnie nie zostało w sprawie skutecznie podważone to, że wymogi bezpiecznej komunikacji pojazdami spełniała grobla położone w szlaku wariantu II drogi, to jest między stawami uczestnika postępowania A. G. (1). Ta bowiem grobla jest wykorzystywana jako droga konieczna do nieruchomości małżonków W. oraz C. P. (nie będącej

uczestnikiem niniejszego postępowania). Stan taki trwa od wielu lat, a po omawianej grobli – jak już wyżej wskazano – regularnie odbywa się ruch samochodów, w tym ciężarowych oraz sprzętu rolniczego. Korzysta z niej także sama wnioskodawczyni z rodziną, aby dojechać do miejsca, w którym obecnie parkowane są ich samochody. Co w tym aspekcie istotne, ze złożonych na rozprawie wznawieniowej w dniu 1 grudnia 2022 roku zeznań wnioskodawczyni i uczestników postępowania wynikało, że grobla pełni rolę drogi bez istotnych ograniczeń. Rodziło to domniemanie faktyczne (art. 231 k.p.c. w zw. z art. 13§2 k.p.c.) o odpowiednim dla komunikacji – także z nieruchomości wnioskodawczyni – stanie tej grobli. Domniemania tego wnioskodawczyni nie obaliła, a to ją obciążał ten obowiązek. W szczególności nie zaoferowała ona dowodów na to, aby dalsze korzystanie z tej grobli mogło negatywnie wpłynąć na jej stan i aby brak było możliwości przeprowadzenia po niej ruchu także w zakresie umożliwiającym pełną komunikację z nieruchomości wnioskodawczyni. Okoliczność ta nie była nadto powoływana jako podstawa wznawienia w skardze inicjującej postępowanie. Jak już przy tym wskazano, zważywszy na treść zeznań zainteresowanych wskazujących na utrwalony od lat stan korzystania z grobli na stawach uczestnika postępowania A. G. (1), Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do działania z urzędu (na zasadzie art. 232 zd. 2 k.p.c.) celem ewentualnego podważania go.

W sprawie nie były też podnoszone zastrzeżenia co do ewentualnego negatywnego wpływu ruchu po grobli w szlaku wariantu II drogi koniecznej, na gospodarkę w stawach, które grobla rozdziela.

Okoliczność, że fragment drogi w wariantcie II, już za groblą na stawach A. G. (1), biegnie po terenie podmokłym był przy tym uwzględniony w opiniach biegłych A. S. (k. 930 akt sprawy wznawianej) i L. D. (k. 901 akt sprawy o wznawienie) wskazujących na wynikającą stąd konieczność (i możliwość zarazem) wykonania prac nasypowych i podniesienia niwelety drogi o około 0,50 m.

Sąd Okręgowy uznał zatem, że w sprawie nie ujawniły się takie okoliczności, które skutecznie podważałyby możliwość wytyczenia drogi koniecznej według wariantu II wskazanego w opinii biegłego geodety R. W..

Podczas postępowania o wznawienie nie ujawniły się też fakty (a nadto nie były one wprost powoływane), które podważałyby poczynione w sprawie głównej ustalenia, że wskazane na mapie biegłego geodety R. W. (k. 827 akt sprawy o wznawienie) trzy warianty wyczerpują potencjalne warianty przebiegu drogi służebnej.

Z materiału sprawy wynikało przy tym, że urządzenie drogi w wariantcie I wymagałoby nakładów na poziomie 462.071,74 zł brutto, z kolei koszt prac w wariantcie II to 190.373,75 zł, w obydwu przypadkach łącznie z pracami instalacyjnymi (opinia biegłego D. k. 902).

Jak przy tym wynikało wprost z treści kosztorysu biegłego L. D., koszt urządzenia drogi w wariantcie II obejmował też koszty niezbędne do urządzenia szlaku na terenie nieruchomości wnioskodawczyni, na długości 65 metrów, zgodnej z ustaleniami biegłego A. S. (kosztorys k. 917 akt niniejszych – pkt 2 tabeli elementów scalonych oraz k. 918-918 pkt 2.1 do 2.12, mapa stanowiąca załącznik do opinii biegłego A. S. k. 936 akt sprawy wznawianej). Koszty w tym zakresie wynosiły 31.030,76 zł netto tj. 38.167,84 zł brutto.

Sąd w sprawie wznawieniowej nie aktualizował przy tym kosztów urządzenia drogi w wariantcie III. Nie mogło jednak budzić wątpliwości, że koszty te byłyby wyższe niż w wariantcie II. Wszak koszty budowy drogi w wariantcie II określone przez biegłego L. D., obejmowały w istocie tę część szlaku, która była wspólna dla wariantu II i III – to jest od rozwidlenia za groblą do granicy z nieruchomości wnioskodawczyni i dalej już na tej nieruchomości. Do aktualnej wyceny wariantu III należałoby zatem doliczyć koszt urządzenia drogi po śladzie wyłącznym dla wariantu III wynoszącym – 160 metrów bieżących (opinia biegłego A. S. k. 932 akt sprawy wznawianej). Sąd Okręgowy miał tu na względzie, że koszt urządzenia drogi w wariantcie III już w 2007 roku był znacząco wyższy niż koszt wariantu II i zasady doświadczenia życiowego przeczyły twierdzeniom o możliwości istotnego zmniejszenia się tej relacji. Zważyć tu należało, że długość odcinka wspólnego dla wariantu II i III wynosiła 170 metrów bieżących (opinia biegłego A. S. k. 932 akt sprawy wznawianej), a wskazana długość odcinka wyłącznego dla wariantu III to 160 metrów bieżących. Zakres prac do wykonania na obydwu tych odcinkach był przy tym niemal tożsamy biorąc pod uwagę zbliżone warunki terenowe i brak dotychczasowego urządzenia przejazdu na całej długości. Na podstawie tych danych można było zatem

stwierdzić, że obecnie koszt budowy drogi według wariantu III nadal przekraczałby 300.000 złotych. Sam bowiem koszt wytyczenia drogi w wariantcie II, na odcinku 170 metrów, bez prac instalacyjnych i prac na nieruchomości wnioskodawczyni, wynosił 97.896,07 zł netto tj. 120.412,17 brutto (k. 917 - pkt 1 tabeli elementów scalonych). Celem ustalenia łącznych kosztów wariantu III należałoby zatem doliczyć podobną wartość (tj. ok. 120.000 zł) do kosztów wariantu II.

Skoro jednak okoliczność ta nie miała jednak decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia skargi o wznowienie postępowania, to Sąd Okręgowy, zważywszy na zasady ekonomiki procesowej, odstąpił od precyzyjnego ustalenia z udziałem biegłego aktualnych kosztów urządzenia drogi w wariantcie III uznając tu za wystarczające opisane wyliczenie szacunkowe.

Z powyższego wynikał brak podstaw do podważania wniosku, iż wariant II jest wariantem najtańszym do urządzenia spośród wszystkich.

Nie zmieniłby tej konkluzji akcentowany przez wnioskodawczynię ewentualny wzrost kosztów sporządzenia dokumentacji projektowej dotyczącej przełożenia lub modyfikacji sieci gazowej na odcinku kolidującym z wariantem II drogi koniecznej, który w 2019 roku został określony przez biegłego J. G. na 6.506,70 zł (opinia k. 654 akt niniejszych). W świetle doświadczenia życiowego koszty te, ustalane na datę wydania orzeczenia nie mogłyby wzrosnąć na tyle, aby rzutowały istotnie na ogólny stosunek wartości kosztów urządzenia drogi w wariantcie I i II. Wnioskodawczyni nie przedstawiła uzasadnionych zarzutów mogących takie wnioskowanie podważyć, co czyniło zbędnym aktualizowanie opinii w omawianym zakresie na zasadzie art. 241 k.p.c. Zaznaczenia wymaga przy tym, że w istocie wnioskodawczyni musiałaby tu przedstawić materiał potwierdzający, że koszt omawianej dokumentacji projektowej jest wyższy niż koszt wykonania samych prac instalacyjnych dotyczących gazociągu zaktualizowanych przez biegłego do wartości 25.848,58 zł plus 23% podatku vat (31.793,75 zł brutto), adekwatnej na czas sporządzenia przez niego opinii (kosztorys k. 917, ustne wyjaśnienia na rozprawie 13 kwietnia 2022 roku znacznik czasu 01:04:20 do 01:05:00).

Także bez istotnego wpływu na wzajemny stosunek kosztów urządzenia drogi w obu wariantach pozostawała kwestia rezygnacji z ułożenia kwestionowanych przez wnioskodawczynię barier metalowych na grobli w wariantcie I drogi skoro ich koszt to około 46.500 zł brutto (kosztorys biegłego L. D. k. 912-913 zł, ustne wyjaśnienia na rozprawie w dniu 13 kwietnia 2022 roku 01:24:00 do 01:25:45).

Niemniej jednak, jak już wskazano, Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawczyni nie podważyła skutecznie wynikających z wiedzy specjalnej biegłego, wniosków co do zakresu prac jakie należy wykonać celem urządzenia drogi w obu rozważanych w sprawie wariantach. Jej zarzuty oparte były bowiem na negowaniu bez odwołania się do rzeczowej argumentacji mogącej zanegować wnioski biegłego.

Konsekwentnie Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawczyni nie podważyła też wniosków biegłego co do prac, których wykonanie jest zbędne. Co się w tym aspekcie tyczy z kolei barier na grobli w wariantcie II drogi koniecznej, to istotnym było, że droga na tym fragmencie funkcjonowała i nie wymagała urządzenia, a jedynie bieżącego utrzymania nawierzchni. Na potrzeby drogi koniecznej miała zatem zostać wykorzystania zgodnie z istniejącym w terenie stanem. Celem wytyczenia odpowiedniego szlaku drogi służebnej z wykorzystaniem przejezdności istniejącego odcinka brak było zatem bezwzględnej potrzeby instalowania na niej barier. Nawet jednak gdyby teoretycznie potrzebę taką przyjąć, to powstające z tego tytułu koszty nie zwiększyłyby ogólnych kosztów urządzenia drogi w wariantcie II do wartości przewyższających koszty urządzenia wariantu I. Jak bowiem wynikało z opinii biegłego A. S. długość grobli na stawach A. G. (1) wynosiła 180 metrów (k. 932 akt sprawy wznowianej). Zatem ustalony przez biegłego L. D. koszt ułożenia barier na całej długości grobli wariantu II wynosiłby około 105.000 zł (ustne wyjaśnienia biegłego na rozprawie w dniu 13 kwietnia 2022 roku znacznik czasu 01:27:00 do 01:28:30 k. 1068 i wskazane tam przeliczenie – długość grobli w wariantcie I – 80 m, w odniesieniu do długości grobli w wariantcie II – 180 m daje współczynnik 2,25 (180/80), którego pomnożenie o wartość kosztów ułożenia barier w wariantcie I daje koszt ułożenia barier w wariantcie II – tj. $46.500 * 2,25 = 104.625$ zł brutto). Byłby to przy tym jedyny dodatkowy koszt urządzania od postaw drogi na grobli

w wariantcie II (ustne wyjaśnienia biegłego na rozprawie w dniu 13 kwietnia 2022 roku znacznik czasu 01:30:06 do 01:32:00). Doliczenie tej wartości do kosztów urządzenia drogi w wariantcie II nadal nie podważałoby wniosków o najniższych kosztach urządzenia drogi według tego wariantu.

Podkreślenia wymaga, że opisane wyliczenia mają jedynie walor teoretyczny. Wszak ze wskazanych już wyżej względów Sąd Okręgowy uznał, że zbędne jest układanie barier na grobli położonej w szlaku wariantu II. Konsekwentnie do tego zbędnym było udzielanie wnioskodawczyni ewentualnego upoważnienia do układania tychże barier na potrzeby prac związanych z realizacją przyjętego wariantu drogi koniecznej.

Wszystkie to okoliczności sprawiły, że Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do podważania konkluzji, iż wariant II drogi koniecznej, wytyczony przez biegłego geodetę R. W., jest wariantem zapewniającym odpowiedni dostęp do nieruchomości wnioskodawczyni w rozumieniu art. 145 k.p.c., a to uwzględnia potrzeby nieruchomości niemającej dostępu do drogi publicznej, biegnie z najmniejszym obciążeniem gruntu, przez który droga ma prowadzić i uwzględnia interes społeczno - gospodarczy. W tym aspekcie nie uległy też dezaktualizacji wnioski, że przeprowadzenie drogi według wariantu I prowadziłyby do zaognienia istniejącego między wnioskodawczynią, a rodziną C. konfliktu na tle przejazdu groblą między stawami A. C. (1). Z kolei wariant II drogi przebiega po nieruchomości (w tym grobli) wykorzystywanej już na potrzeby dojazdu do innych pobliskich nieruchomości, a dodatkowe jej obciążenie nie będzie źródłem sąsiedzkich waśni. Wariant III z kolei pozostał wariantem, którego urządzenie generowałoby znaczne koszty, zdecydowanie wyższe niż w wariantcie II, nadto przebiegałby przez kilka nieruchomości, gdy wariant II obciąża nieruchomość jednego tylko właściciela.

Nowa ujawniona okoliczność powodowała jednak, że wnioskodawczyni dla urządzenia drogi koniecznej powinna mieć możliwość wykonania na nieruchomości uczestnika postępowania A. G. (1) dodatkowych prac. Doprowadziło do zmiany postanowienia Sądu Rejonowego w Jastrzębiu –Zdroju z dnia 31 marca 2011r. w zakresie punktu 2, a to poprzez upoważnienie wnioskodawczyni do wykonania na nieruchomości uczestnika postępowania A. G. (1) dodatkowych prac w zakresie wymiany, nie wykluczając zmiany przebiegu, gazociągu na odcinku kolidującym ze ustalonym szlakiem drogi koniecznej, określonym na mapie stanowiącej załącznik do uzgodnień wydanych przez właściciela infrastruktury przesyłowej w piśmie z 9 listopada 2021 r. Jednocześnie Sąd uczynił mapkę załączoną do tego pisma integralną częścią postanowienia. Sąd Okręgowy miał tu na względzie, że opisane uzgodnienia nie są tak szczegółowe jak te wydawane uprzednio (które utraciły moc), jednakże brak było podstaw do zwracania się o ich uszczegółowienie. Istotnym było tu, że właściciel gazociągu wyraził zgodę na ingerencję w jego przebieg na ściśle określonym odcinku, a dalszy zakres tej ingerencji może być ustalony na etapie realizacji inwestycji budowy drogi, po dokonaniu kolejnych uzgodnień i ewentualnym przygotowaniu wymaganych projektów. Udzielone upoważnienie ma zatem charakter częściowo blankietowy, a zarazem warunkuje podjęcie przez wnioskodawczynię dalszych niezbędnych czynności wykonawczych. Daje wnioskodawczyni możliwość takiej ingerencji, która stosownie do tych dalszych uzgodnień i wymogów projektowych będzie konieczna. Oznacza to, że wnioskodawczyni może – w zależności od stanowiska właściciela sieci – jedynie zmienić technologię wykonania instalacji, jak również zmienić jej przebieg w granicach wyznaczonych na mapie. Sąd Okręgowy miał w tym aspekcie na względzie, że w sprawie oszacowane zostały maksymalne koszty prac instalacyjnych (obejmujące wymianę ze zmianą technologii), a jak wyjaśnił biegły L. D. koszty usunięcia kolizji lub zabezpieczenia gazociągu bez zmiany jego przebiegu mogą się różnić nie więcej jak o 20% (wyjaśnienia na rozprawie w dniu 13 kwietnia 2022 roku znacznik czasu 01:00:30 do 01:01:50)

Ponieważ rozpoznając skargę Sąd Okręgowy działał jako Sąd II instancji (bowiem Sąd tej instancji po raz ostatni merytorycznie rozpoznawał sprawę o ustanowienie drogi koniecznej), zmieniając zaskarżone skargą postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 22 lutego 2012r. zobowiązany był do zamieszczenia w swym orzeczeniu rozstrzygnięcia o oddaleniu apelacji w pozostałej części (skoro ujawniona nowa okoliczność nie spowodowała zmiany całego tego postanowienia).

Skoro skarga odniosła skutek jedynie w części, w pozostałej części należało ją jako niezasadną oddalić. Rozstrzygnięcie o skardze Sąd Okręgowy oparł na art. 412§1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 13§2 k.p.c.

O kosztach postępowania skargowego Sąd Okręgowy orzekł na zasadzie art. 520§3 k.p.c. zważywszy na niewątpliwą sprzeczność interesów między wnioskodawczynią, a uczestnikiem postępowania B. C. (2). Pomimo, że w dacie orzekania nie był on już właścicielem nieruchomości, po której przebiegać miał postulowany przez wnioskodawczynię wariant drogi koniecznej, to uprzednio podjął obronę przeciwko żądaniom wniosku godzącym w jego interesy. Dlatego Sąd Okręgowy zasądził od wnioskodawczyni na rzecz tego uczestnika koszty obejmujące wynagrodzenie pełnomocnika ustalone na podstawie §5 pkt 3 w zw. z §10 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.). Pomimo, że w sprawie postępowanie toczyło się także przed Sądem Najwyższym, to brak było podstaw do uwzględniania ewentualnych kosztów powstałych na tym etapie skoro pełnomocnik uczestnika w odpowiednim czasie nie zgłosił żądania ich zasądzenia i nie podjął aktywności w postępowaniu kasacyjnym.

O kosztach sądowych, uiszczonych tymczasowo przez Skarb Państwa Sąd Okręgowy orzekł na zasadzie art. 83 ust 2 w zw. z art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005r o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t. j Dz. U. z 2022 r poz. 1125). Koszty te co do zasady powinny obciążać wnioskodawczynię, która nie wykazała zasadności swojego żądania zmiany szlaku drogi służebnej. Zważywszy jednak na trudną sytuację życiową wnioskodawczyni, która ma niskie dochody i jest wdową, Sąd Okręgowy odstąpił od obciążania jej tymi kosztami.

SSO Beata Majewska – Czajkowska SSO Marcin Rak SSO Artur Żymełka